

AANGEWENDE HOEVEELHEID DIERLIJKE MEST IN DE AKKERBOUW*Harry Luesink*

Akkerbouwers passen ten aanzien van fosfaat uit dierlijke mest vooral bouwplanbemesting toe: de mest wordt toegediend op de gewasgroep (consumptie- en fabrieksaardappelen en tuinbouw open grond) die dierlijke mest het beste kan gebruiken. In een aantal regio's, met name het Rivierkleigebied en het Zuidelijk zeekleigebied, loopt dat gebruik op tot gemiddeld ruim boven de 200 kg per hectare gewas. Het gebruik op bieten en pootaardappelen is in het algemeen lager, met gemiddeld 50 tot 100 kg fosfaat per hectare gewas. Een uitzondering daarop is het gebruik in de Veenkoloniën, waar het verbruik bij deze gewasgroep beduidend hoger is dan in de andere regio's en ook gemiddeld hoger dan de andere gewasgroepen binnen de Veenkoloniën zelf. Dat wordt mede veroorzaakt door het feit dat dierlijke mest daar ook wordt gebruikt om verstuiwing bij de teelt van suikerbieten te voorkomen. De hoeveelheid dierlijke mest die wordt aangewend op wintertarwe en overige akker- en tuinbouwgewassen is met hooguit enkele tientallen kilo's fosfaat per hectare gering. Dit blijkt uit berekeningen die het LEI heeft gemaakt voor het Milieuplanbureau. Bij de interpretatie van de cijfers dient er rekening mee te worden gehouden dat dit mest betreft die is toegediend aan het gewas dat in het betreffende boekjaar op het land staat. De fosfaat op aardappelen in 1999/2000 bijvoorbeeld, zal veelal zijn toegediend in de herfst van 1998.

Tabel 1 Aanvoer van fosfaat (P_2O_5) uit dierlijke mest, in kilogram per hectare gewas, naar gewasgroep en regio

	Nrd. Zee- kleigebied	Veenko- loniën	Rivier- kleigebied	Noord- Holland	Flevoland	Zuidelijk Zeekleigeb.
<i>Consumptieaardappelen, fabrieksaardappelen, opengrondsgroenten, bloembollen en boomteelt</i>						
1995/96	95	110	145	25	100	215
1997/98	140	140	275	85	110	220
1998/99	90	90	220	60	115	175
1999/2000	115	80	120	80	130	210
<i>Suikerbieten en pootaardappelen</i>						
1995/96	65	150	75	20	50	90
1997/98	85	110	220	55	110	55
1998/99	55	65	50	35	55	55
1999/2000	50	90	30	60	35	45
<i>Wintertarwe</i>						
1995/96	10	5	5	5	5	5
1997/98	5	5	35	5	5	10
1998/99	10	0	5	0	5	5
1999/2000	35	5	10	5	5	5
<i>Overige akkerbouwgewassen</i>						
1995/96	10	15	40	15	20	20
1997/98	10	20	30	5	15	15
1998/99	5	5	10	10	20	10
1999/2000	5	10	75	25	40	15
<i>Gemiddeld</i>						
1995/96	45	95	60	20	55	90
1997/98	60	100	105	50	75	80
1998/99	40	60	55	35	60	65
1999/2000	50	65	70	55	65	75

Bron: Bedrijven-Informatienet van het LEI.

Regionale verschillen

Bij de verschillen in gebruik van mest tussen de regio's, lijkt er een relatie te bestaan tussen de ligging van die regio ten opzichte van de mestoverschotgebieden. Het hoogste gebruik per hectare komt voor in het Ri-

vierkleigebied, Veenkoloniën en het Zuidelijk zeekleigebied, welke grenzen aan de mestoverschotgebieden of er dicht bij liggen. In Noord-Holland wordt de minste mest aangewend. Deze regio ligt dan ook ver van de overschotgebieden verwijderd en is vanuit de overschotgebieden over de weg lastiger te bereiken vanwege de files in de randstad.

Ontwikkeling in de tijd

Tussen 1994 en 1997 zijn de normen voor het toedienen van mest op grasland en snijmaïs aangescherpt, wat te zien is in een grotere afzet van fosfaat in de akkerbouwgebieden. Daarbij speelt ook nog een rol dat tussen 1994 en 1995 andere punten in de mestwetgeving zijn gewijzigd, zoals de opheffing van de mestbank.

Vanwege de varkenspest in 1997 waren er in het zuiden van het land in dat jaar minder varkens, waardoor het mestoverschot kleiner was. Dit heeft dan ook geleid tot minder mesttransporten naar de akkerbouwgebieden, waardoor de fosfaataanvoer voor boekjaar 1998/99 veel lager was dan voor 1997/98. De fosfaataanvoer voor gewassen in boekjaar 1999/2000 is weer iets aangetrokken van het lage niveau, maar door de zeer natte herfst van 1998, toen in grote delen van de akkerbouwgebieden geen mest kon worden uitgereden, bleef de aanvoer nog wel onder die van 1997/98.